

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม

STUDY OF CREATIVE TOURISM ROUTES IN SAMUT SONGKHAM PROVINCE

นโรดม เนื่องทองนิม ปกรณ์ เฉลิมทรง จิตติวัฒน์ กลั่นไพฑูรย์ ณภัทรศักดิ์ คำสุดที่
จารุวรรณ แสงมณี ภัคธร ชาญฤทธิเสน และ สุกานดา สารน้อย^{*}
สาขาวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์เชิงท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Narodom Nuangthongnim, Pakorn Chaloepong, Thitiwat kanphaitoon,
Napatharasak Khamsuttee, Jaruwan Sangmane, Phakatorn Chanrittisan and Sukanda Sarnnoi^{*}
Department of Geography and History for Tourism, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Chandrakasem Rajabhat University

^{*}E-mail: sukanda.s@chandra.ac.th

Received: 2022-11-25

Revised: 2023-06-27

Accepted: 2023-06-27

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทรัพยากรความพร้อมของคนในพื้นที่รวมถึงเพื่อจัดทำเส้นทางของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรสงคราม เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการใช้แอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์เชิงท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่าเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสมุทรสงคราม ได้กำหนดรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4 รูปแบบได้แก่ รูปแบบที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์ 2 วัน 1 คืน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง รูปแบบที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ 2 วัน 1 คืน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ อำเภออัมพวา รูปแบบที่ 3 เส้นทางท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม และธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์ 2 วัน 1 คืน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ อำเภอบางคนที และ รูปแบบที่ 4 เส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ 1 วัน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง และอำเภออัมพวา

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เส้นทางท่องเที่ยว สมุทรสงคราม

ABSTRACT

This research aims to study the availability of resources among local people as well as create routes for creative tourism attractions in Samut Songkhram Province by collecting documents related to Samut Songkhram Province and relevant research materials and applications related to geography and tourism history.

The research found that creative tourism routes exist in Samut Songkhram province. The researcher has defined 4 Types of creative tourism routes, namely Type 1: A creative nature tourism route of 2 days and 1 night, which the researcher determined to be located in the Muang area. Type 2: A 2-day, 1-night tourist route mixed with history and creative culture, which the researcher designated in Amphawa district. Type 3: A 2-day, 1-night creative cultural tourism route that the researcher designated as being in Bang Khon Tee district; and Type 4: A 1-day creative cultural tourism route that the researcher designated as being in Muang and Amphawa districts.

Keywords: Creative Tourism, Tourist Route, Samut Songkhram

บทนำ

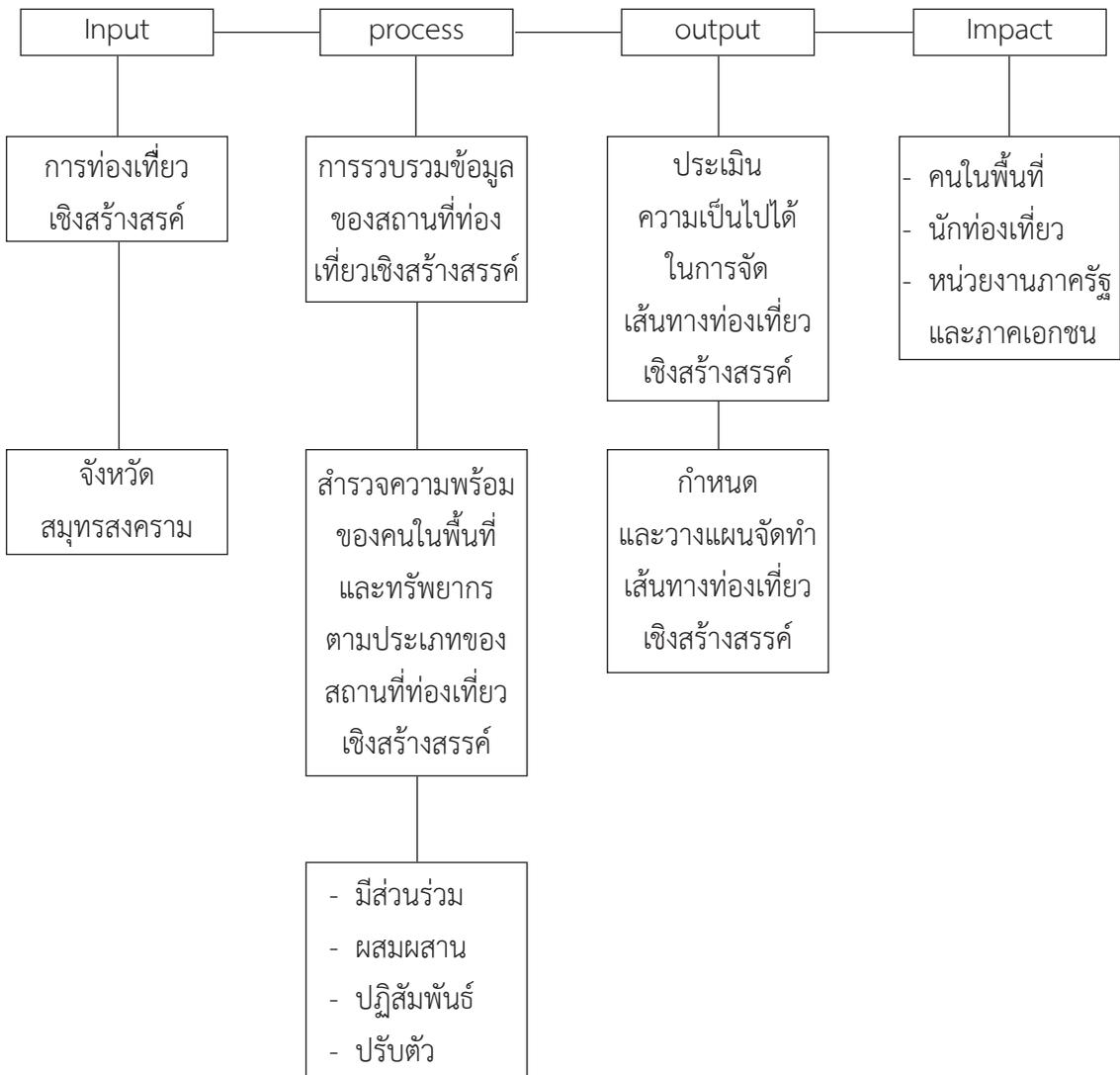
สมุทรสงครามเป็นจังหวัดในภาคกลางที่มีขนาดเล็กที่สุดในประเทศไทยและมี 3 อำเภอได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามนั้น ผู้คนทั่วไปรู้จักในนามว่า เมืองแม่กลอง ซึ่งตั้งตามชื่อแม่น้ำแม่กลอง ที่ไหลผ่านตัวจังหวัด โดยจังหวัดสมุทรสงครามหรือเมืองแม่กลองนั้นเป็นแหล่งอาหารการกินบริโภคที่สมบูรณ์เป็น อุ้ข้าวอุ้มน้ำแห่งที่ 2 รองจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะความหลากหลายทางสภาพภูมิศาสตร์ของตัวจังหวัด และเนื่องด้วย ความหลากหลายทางสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัด ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละอำเภอของจังหวัดสมุทรสงครามมีความหลากหลาย เช่น อำเภออัมพวา ซึ่งมีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองน้ำขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก และสวนผลไม้มานานานชนิด ทำให้อำเภออัมพวา มีแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นไปทางวิถีชีวิตชาวบ้านและชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดน้ำท่าคา และโครงการพัฒนาอนุรักษ์ และอำเภอบางคนที ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกับอำเภออัมพวา ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวคล้ายกับอำเภออัมพวา เช่น ตลาดเก่าบางนกแขวก บ้านสวนมะนาวไพล่ลุงศิริ และตลาดน้ำบางน้อย สำหรับอำเภอเมืองสมุทรสงครามก็จะเป็นที่ราบลุ่มและปากแม่น้ำ ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นไปทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอนุรักษ์ป่าชายเลน เช่น ดอนหอยหลอด ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนคลองโค่น และหมู่บ้านคลองคูฉี จากแหล่งท่องเที่ยวแต่ละอำเภอนั้น บางสถานที่ได้เปิดเป็นศูนย์อนุรักษ์ แหล่งเรียนรู้ให้ประชาชน และชาวบ้านเข้าไปทำกิจกรรมมีส่วนร่วมในการทำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชน

นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่จุดหมาย ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวทำให้นักท่องเที่ยวได้ทำความเข้าใจผ่านประสบการณ์ของตัวเอง เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าบ้าน และผู้มาเยือน และยังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังสามารถใช้ประสบการณ์ที่เรียนรู้ใหม่ มาประยุกต์กับชีวิตการงานของตนหลังจากการท่องเที่ยว (Wisutthilak, Saiphan, Tepalakul & Sindecharak, 2013) การท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์สถานที่โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ เพื่อสร้างประสบการณ์ตรง ร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ ที่ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเป็นสำคัญ (Wisutthilak et al., 2013) การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนไทยมาอย่างยาวนาน ซึ่งในอดีตนั้น การท่องเที่ยวอาจจะยังไม่ได้ได้รับความนิยมเท่าที่ควร และเป็นเพียงแค่งิจกรรมที่ไว้พักผ่อนหย่อนใจเพียงเท่านั้น แต่ปัจจุบันการท่องเที่ยวนั้นเป็นสิ่งที่เป็นที่นิยมและเป็นรายได้หลักของประเทศไทย เพราะในปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวได้มีหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และที่ได้รับความนิยมมากที่สุดก็คือ การท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น เมื่อชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว และเป็นเจ้าของร่วมกัน มีส่วนร่วมในการจัดการ และใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และชุมชนให้คนในท้องถิ่นได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นฐานกลายเป็นภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ตอบโจทย์เรื่องคนในท้องถิ่นได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวทำให้มีการส่งเสริมเรื่องนี้กันมากขึ้น (Suansi, 2003) ในปัจจุบันจังหวัดสมุทรสงคราม มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และยังเป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการศึกษาหาความรู้ ให้กับทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามผู้วิจัยได้เดินทางไปออกสำรวจข้อมูลภาคสนามในจังหวัดสมุทรสงครามได้พบว่าแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งในจังหวัดสมุทรสงคราม ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ข้าพเจ้าเล็งเห็นว่าหากให้องค์กรจากภาครัฐเข้ามาสนับสนุนจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้นมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้นช่วยให้นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถเข้าไปร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะพัฒนา ต่อยอด อนุรักษ์วิถีชีวิตของจังหวัด อันจะเป็นการพัฒนาไปสู่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ต่อไปอย่างยั่งยืนดังนั้นในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการนำเสนอและจำลองเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจมาเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยได้เข้ามาสัมผัสกับบรรยากาศแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดสมุทรสงคราม นำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างรายได้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสมุทรสงคราม

กรอบการวิเคราะห์

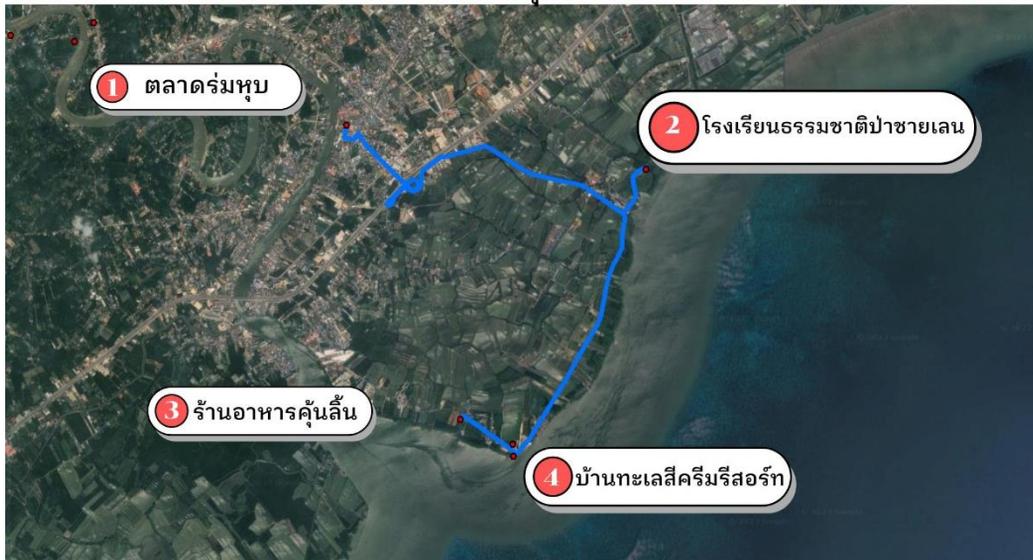
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบการวิเคราะห์/ทบทวนวรรณกรรม

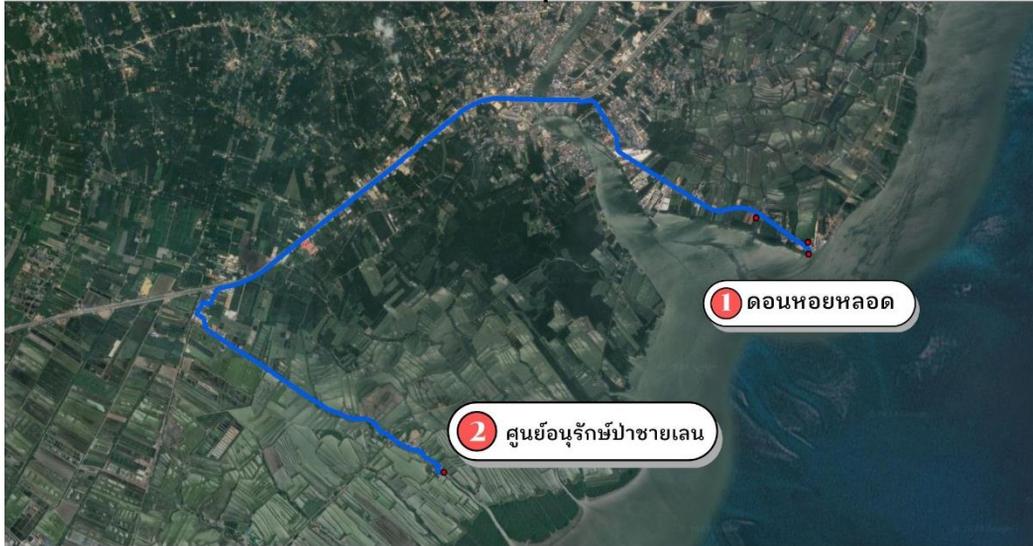
จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นจังหวัดในภาคกลางที่มีขนาดเล็กที่สุดในประเทศไทย และเป็นจังหวัดที่มีอำเภอเพียง 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดสมุทรสงคราม ทำให้ทราบว่าจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายในสถานที่ท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น ด้านอาหาร ด้านประวัติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม หรือด้านธรรมชาติ และด้วยจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดขนาดเล็กทำให้สถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละอำเภออยู่ไม่ไกลกันมาก ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะนำสถานที่ท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีทรัพยากรเหมาะสมและมีความพร้อมของคนในพื้นที่ มาผสมผสานให้กลายเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 การออกแบบและจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดสมุทรสงคราม ทางผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4 รูปแบบได้แก่

1. เส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอเมือง 2วัน1คืน วันที่ 1

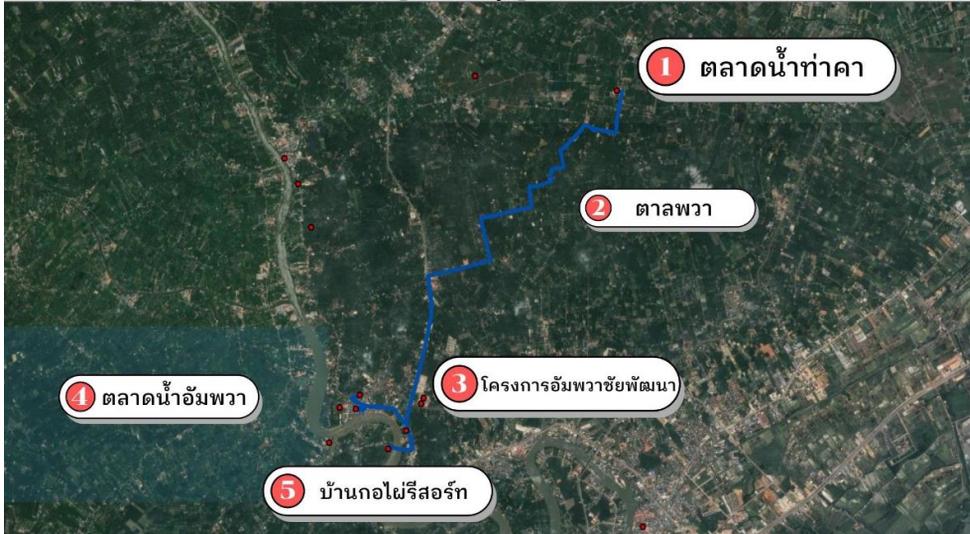
ภาพที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอเมือง วันที่ 1
เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์
ที่มา ณาทรศักดิ์ คำสุดที่

เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอเมือง 2วัน1คืน วันที่ 2

ภาพที่ 3 เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอเมือง วันที่ 2
เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์
ที่มา ณาภัทรศักดิ์ คำสุดที่

2. เส้นทางท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ อำเภออัมพวา ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภออัมพวา 2วัน1คืน วันที่ 1

ภาพที่ 4 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภออัมพวา วันที่ 1
รูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
ที่มา ณภัทรศักดิ์ คำสุดที่

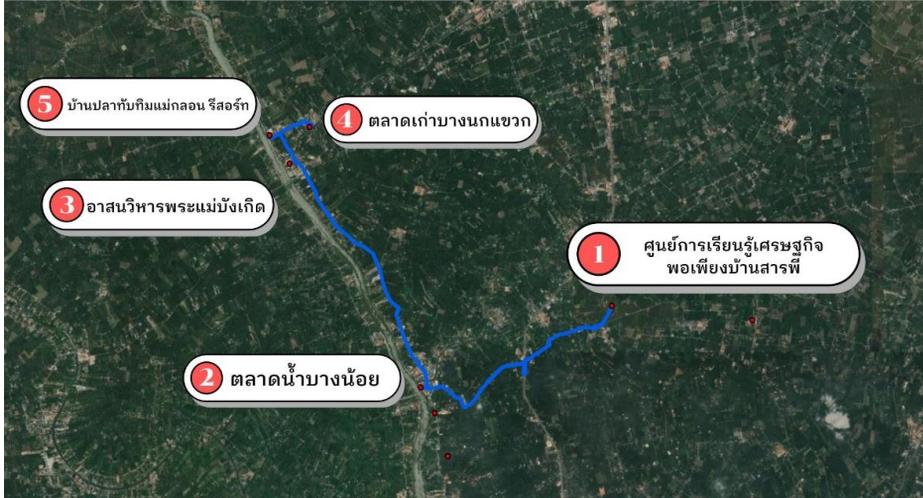
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภออัมพวา 2วัน1คืน วันที่ 2

ภาพที่ 5 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภออัมพวา วันที่ 2
รูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
ที่มา ณภัทรศักดิ์ คำสุดที่

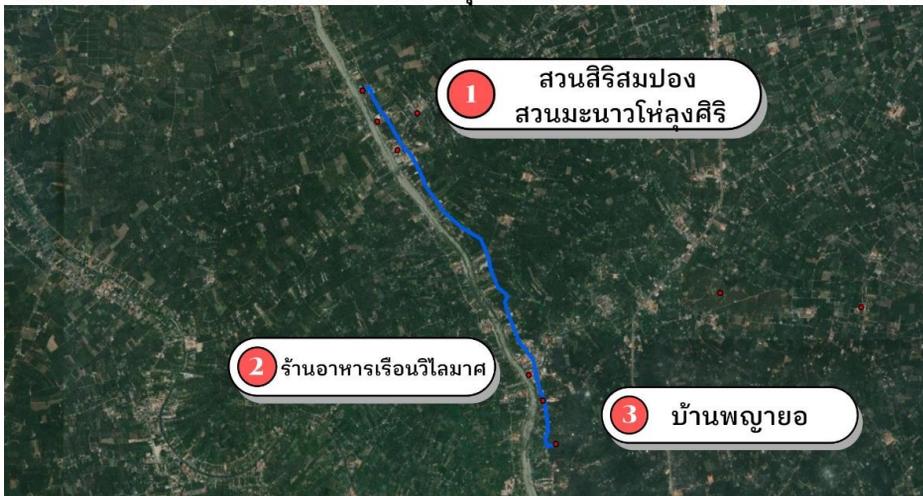
3. เส้นทางท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม และธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์ซึ่งผู้วิจัย กำหนดให้อยู่ในพื้นที่ อำเภอบางคนที ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอบางคนที 2วัน1คืน วันที่ 1

ภาพที่ 6 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอบางคนที วันที่ 1
รูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์
ที่มา ภัทรศักดิ์ คำสุดที่

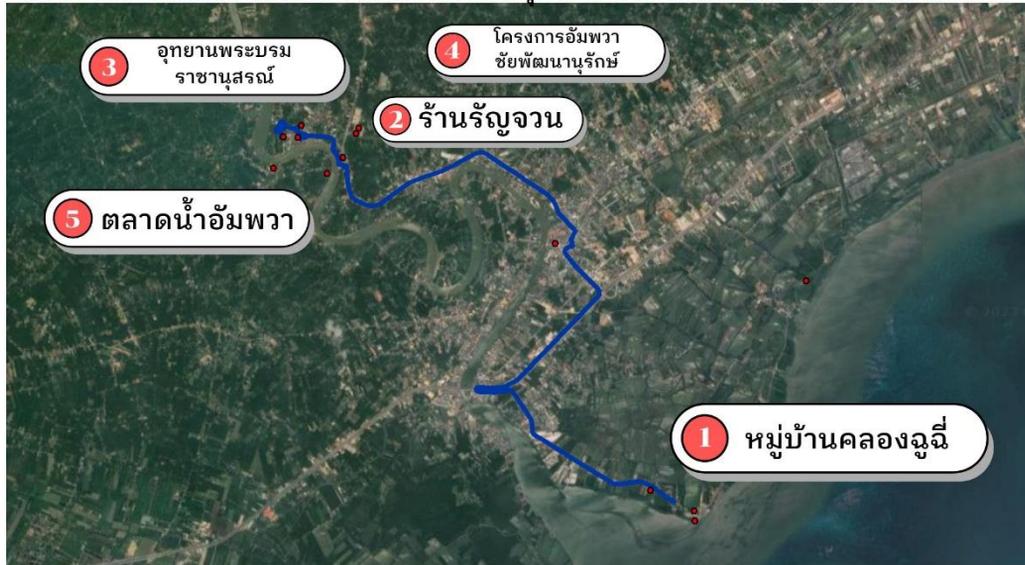
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอบางคนที 2วัน1คืน วันที่ 2

ภาพที่ 7 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอบางคนที วันที่ 2
รูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์
ที่มา ภัทรศักดิ์ คำสุดที่

4. เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอเมือง และอำเภออัมพวา

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอเมือง และ อำเภออัมพวา

ภาพที่ 8 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอเมืองและอำเภออัมพวา เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่มา ณภัทรศักดิ์ คำสุดที่

สรุปผลการศึกษา

“การท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของพื้นที่การท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้งโดยผ่านประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของพื้นที่หรือเจ้าของวัฒนธรรม” (Wisutthilak, 2015) กล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการบูรณาการรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วในแต่ละชุมชนซึ่งบางแห่งมีการท่องเที่ยวที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรมนิยมประเพณี ที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีเอกลักษณ์และจุดเด่นแตกต่างกันแต่ก็มีบางแหล่งประสบปัญหาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและบางแห่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เช่น ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา ซึ่งหากนักท่องเที่ยวต้องนึกถึงเป็นที่นี้เป็นที่แรก หรือคลองโคกขามที่มีกิจกรรมล่องเรือปลุกป่าชายเลน แต่ก็ยังมีบางสถานที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก เช่น หมู่บ้านคลองคู่อี่ ที่สามารถทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชนได้ จึงทำให้สถานที่ท่องเที่ยวบางสถานที่ขาดนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความเหมาะสมในการศึกษาประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยว และได้จัดทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. สามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวที่สนใจ เช่น เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงชุมชนได้
2. สามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาวิธีอนุรักษ์ป่าชายเลน หรือวิธีอนุรักษ์ดอนหอยหลอดได้

REFERENCES

- Wisutthilak, S. (2015). **Knowledge of creative tourism: Manuals and Guidelines**. Bangkok : Faculty of Sociology and Anthropology Thammasat University.
- Wisutthilak, S., Saiphon, P., Tepalakul, O. & Sindecharak, T. (2013). **Creative Tourism**. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization).
- Suansi, P. (2003). **Community based tourism handbook**. Bangkok: Khrongkan Thongthieo Phua Chiwit læ Thammachat.

oooooooooooooooooooooooooooo